

DOI 10.33930/ed.2019.5007. 21(3)-6

УДК 378.091:001.895]:378.147

**ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ГОТОВНОСТІ
ВИКЛАДАЧА ДО ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ
МЕТОДІВ НАВЧАННЯ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ЗАКЛАДІВ
ВИЩОЇ ОСВІТИ**

*WAYS OF FORMATION AND DEVELOPMENT OF
TEACHER'S READINESS TO THE INTRODUCTION OF
INNOVATIVE TEACHING METHODS IN THE EDUCATIONAL
PROCESS OF HIGHER EDUCATION INST
TUTIONS*

**Н. В. Науменко
С. І. Миронченко
А. В. Козлов**

Актуальність теми дослідження. Сьогодні сучасна система вищої освіти ставить завдання неухильно вдосконалювати форми і методи освітнього процесу, максимально наближати його організацію до вимог сучасності, надавати кожному здобувачу освіти якісну й ефективну освіту.

Постановка проблеми. Пріоритетними напрямами державної політики в розвитку вищої освіти є особистісно-орієнтоване навчання, постійне підвищення якості освітнього процесу, оновлення його змісту й форм, запровадження сучасних інноваційних методів та технологій навчання, інтеграція вітчизняної освіти до європейських та світових освітніх просторів. Однією з умов, що позитивно впливає на ефективність і результативність освітнього процесу є формування та розвиток готовності викладача до впровадження інноваційних методів навчання в освітній процес вищої школи.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Професійна підготовка викладача

Urgency of the research. Today, the modern system of higher education aims to continuously improve the forms and methods of the educational process, to bring its organization closer to the requirements of modern times, to provide each educator with quality and effective education.

Target setting. Public policy priorities in the development of higher education are personal-oriented studying, continuous improvement of the quality of the educational process, updating of its content and forms, introduction of modern innovative methods and technologies of education, integration of national education into European and world educational spaces. One of the conditions that positively affects the efficiency and effectiveness of the educational process is the formation and development of the teacher's readiness to introduce the innovative teaching methods in the educational process of higher education.

Actual scientific researches and issues analysis. The teacher training was considered by

розглядалась науковцями в різних аспектах: компоненти професійної підготовки (В. Євдокимов, І. Зязюн, В. Лозова, І. Прокопенко), підходи до створення професіограми викладача (Н. Кузьміна), особистість викладача (І. Чернокозов), професійна культура викладача (О. Абдуліна). Проблема формування готовності викладачів до впровадження інноваційних методів в освітній процес ЗВО в контексті роботи з іноземними студентами не достатньо висвітлена.

Постановка завдання. Висвітлення шляхів формування та розвитку готовності викладачів ЗВО до впровадження інноваційних методів навчання.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні викладання навчальних дисциплін має бути пов'язано з переглядом низки організаційно-педагогічного забезпечення освітнього процесу в рамках переходу від репродуктивного навчання до педагогіки співробітництва. З цією метою викладачі взяли участь у навчальному тренінгу "Інноваційна діяльність викладача", який складався з декількох міні тренінгів. Метою тренінгу було: набуття викладачами нових професійних навичок та умінь; опанування нових технологій у викладацькій практиці; оволодіння прийомами ефективного спілкування, особливостями реагування, власної поведінки; пошук ефективних шляхів розв'язання поставлених проблем; формування та розвиток навичок взаємодії між учасниками освітнього процесу; прищеплення вмінь застосовувати

scientists in various aspects: components of professional training (V. Yevdokimov, I. Ziaziun, V. Lozova, I. Prokopenko), approaches to the creation of the teacher professionogram (N. Kuzmina), teacher's personality (I. Chernokozov), teacher's professional culture (A. Abdullina). The problem of formation of teachers' readiness to introduction of innovative methods in the educational process of higher education institutions in the context of work with foreign students is insufficiently covered.

The research objective. Presentation of ways of formation and development of teachers readiness of higher education institutions to introduce innovative teaching methods.

The statement of basic materials. Today the teaching of the subjects should be related to the review of a number of organizational and pedagogical support of educational process in the framework of the transition from reproductive studying to pedagogy of cooperation. To this end, the teachers took part in the training "Innovative activities of the Teacher", which consisted of several mini-trainings. The aim of the training was to develop new professional skills in teachers; acquisition of new technologies in teaching practice; learning how to communicate effectively, how to react, and how to behave; the search for effective solutions to the problems identified; formation and development of communication skills among participants of the educational process; development of skills to apply various forms of organization and innovative teaching methods.

різноманітні форми організації та інноваційні методи навчання.

Висновки. Викладачі відмітили, що після навчального тренінгу зросла мотивація до впровадження інноваційних методів навчання, тому як на власному досвіді побачили їх можливості щодо отримання, усвідомлення та узагальнення інформації.

Ключові слова: професійна підготовка викладачів, готовність, освітній процес, заклади вищої освіти, іноземні студенти, методика викладання навчальних дисциплін, інноваційні методи навчання, навчальний тренінг

Conclusions. The teachers noted that after the educational training the motivation for introduction of innovative teaching methods has increased, as on their own experience they saw their possibilities of obtaining, understanding and generalizing information.

Keywords: professional teacher training, readiness, educational process, institutions of higher education, foreign students, teaching methods of subjects, innovative teaching methods, educational training

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Сьогодні сучасна система вищої освіти ставить завдання неухильно вдосконалювати форми і методи освітнього процесу, максимально наближати його організацію до вимог сучасності, надавати кожному здобувачу освіти якісну й ефективну освіту. Пріоритетними напрямками державної політики в розвитку вищої освіти є особистісно-орієнтоване навчання, постійне підвищення якості освітнього процесу, оновлення його змісту й форм, запровадження сучасних інноваційних методів та технологій навчання, інтеграція вітчизняної освіти до європейських та світових освітніх просторів. Розвиток вищої освіти має підпорядковуватись законам ринкової економіки держави.

Зазначені вимоги визначають необхідність розгляду шляхів, які забезпечують вирішення поставленого педагогічного завдання, позитивно впливають на ефективність і результативність освітнього процесу.

Одним з таких шляхів є формування та розвиток готовності викладача закладу вищої освіти до впровадження інноваційних методів навчання в освітній процес вищої школи.

Аналіз основних досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Вирішення проблеми впровадження інноваційних методів навчання в освітній процес вищої школи, у свою чергу, пов'язано з вирішенням питання про підготовку викладача закладу вищої освіти до такого виду діяльності.

Питання підготовки викладача були предметом уваги в працях педагогів-класиків Я. А. Коменського, Ж.-Ж. Руссо, А. Дистервега, К. Ушинського, які вважали, що, крім знань предмета і методики його викладання, важливу роль у підготовці гарного викладача відіграють його якості як особистості. Ця проблема віднайшла своє відображення в працях науковців у період становлення радянської школи: А. Луначарського, П. Блонського, А. Макаренка, В. Сухомлинського та ін. Нею займалися також західні вчені: Д. Аллен, Р. Буш, Г. Дод, А. Дреер, Д. Отт, П. Томпсон та ін.

Серед сучасних науковців обґрунтуванням загальних питань професійної підготовки викладача та її окремих компонентів займались А. Бойко, О. Абдуліна, В. Гриньова, В. Євдокимов, І. Зязюн, О. Іонова, І. Ісаєв, Л. Кондрашова, В. Лозова, І. Прокопенко, В. Сластьонін, А. Троцько.

Зміни, які відбуваються сьогодні в державі та світі на політичному, економічному та соціальному рівнях; посилена увага до всебічного розвитку та конкурентноспроможності особистості фахівця; розробка та впровадження нових інформаційних та освітніх технологій – усе це визначає принципово нові вимоги до педагогічних працівників. Педагогічна діяльність дедалі більше стає сферою практичного людинознавства, однією з провідних умов розвитку особистості людини.

У наш час потрібна яскрава творча особистість викладача, яка опанувала досягнення науки про людину й закономірності її розвитку, нові педагогічні технології та мистецтво спілкування.

Професор Н. Кузьміна обґрунтувала основні підходи до створення професіограми викладача, визначила сукупність головних компонентів педагогічної діяльності. Вона виділила педагогічні здібності викладача: конструктивні – здатність відбирати й композиційно будувати навчально-виховний матеріал стосовно вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти; організаторські – здатність включати здобувачів освіти в різні види діяльності й робити колектив інструментом впливу на кожну окрему особистість; комунікативні – здатність будувати правильні взаємовідносини зі здобувачами освіти [4].

У кодексі професійної етики викладача, розробленому І. Чернокозовим, поставлено вимоги до педагога як особистості. Він містить норми педагогічної моралі, а також рекомендує узагальнені моделі поведінки в типових для педагогічної праці ситуаціях. Як зазначає автор, ці узагальнення відповідають соціальним і моральним ідеалам моделі поведінки; водночас вони є не рецептами, а лише своєрідними орієнтирами, що стимулюють творчість викладача в конкретних ситуаціях [6].

Зміст професійної культури викладача, як стверджує О. Абдуліна, включає насамперед культуру мислення і праці, культуру спілкування і мовлення [1].

Аналіз наукових досліджень дозволив визначити, що проблема формування готовності викладачів до впровадження інноваційних методів в освітній процес закладів вищої освіти не достатньо висвітлена та заслуговує на нашу увагу в умовах викладання навчальних дисциплін іноземним студентам. На нашу думку, саме така підготовка є найбільш значущою для іноземних студентів тому, що цей контингент відзначається надмірною різнобічною гетерогенністю і потребує застосування індивідуального підходу та найбільш широкого спектру сучасних технологій навчання.

Формулювання цілей і завдань статті. Метою статті є висвітлення шляхів формування та розвитку готовності викладачів закладів вищої освіти до впровадження інноваційних методів навчання при викладанні навчальних дисциплін іноземним студентам.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сучасному етапі суспільного розвитку вищої школи потрібно відмовитися від набутих стереотипів професійної підготовки іноземних студентів і так організувати освітній процес, щоб здобувачі освіти пройшли всі етапи професійного становлення, які б забезпечили формування професійних компетентностей, цілісного досвіду самонавчання та набуття практичних навичок для наступної професійної діяльності фахівця з урахуванням особливостей зазначеної категорії. Через те викладання дисциплін має бути пов'язано з переглядом низки організаційно-педагогічного забезпечення освітнього процесу в рамках переходу від репродуктивного навчання до педагогіки співробітництва.

Проблема вищої школи полягає в тому, що викладачі кафедр закладів вищої освіти, вирішуючи щодня питання організації освітньої діяльності здобувачів освіти, не мають достатніх психолого-педагогічних та методичних знань та організують освітній процес так, як це робили їхні досвідченіше колеги, або спираючись на власний досвід.

Вирішення зазначених завдань стає можливим тільки за умови готовності викладачів закладів вищої освіти до впровадження в освітній процес інноваційних методів навчання.

З метою визначення ставлення викладачів до впровадження інноваційних методів навчання в освітній процес було здійснено анкетування та самодіагностика педагогів кафедри "Патологічна фізіологія" за для констатації первинної інформації з метою визначення стану їхньої готовності до впровадження інноваційних методів навчання, а також визначення схильності до інноваційного підходу в навчанні.

Анкетування викладачів дало нам змогу визначити, що майже 70 % викладачів вбачають недоліки в методиці викладання навчальних дисциплін іноземним студентам. Результати

самодіагностики викладачів щодо їхньої здатності до інноваційної діяльності показали, що за 10-ти бальною шкалою 30 % викладачів поставили собі оцінку “5”, а 70 % – “8” балів.

Труднощі, які відчувають викладачі під час упровадження інноваційних форм та методів в освітній процес під час викладання навчальних дисциплін іноземним студентам є: надмірна насиченість матеріалу, психологічна неготовність студентів-іноземців до сприйняття інновацій, консерватизм в освіті, слабка обізнаність викладачів щодо інноваційних методів навчання та впровадження їх на різних етапах навчальних занять, невпевненість в позитивному результаті.

Однак, аналіз анкетування та самодіагностики викладачів щодо готовності їх до інноваційного підходу в навчанні показав, що майже 40% респондентів вважають необхідним під час підготовки до заняття вивчати інтереси та побажання тих, хто навчається. Тільки 15 % у виборі методів навчання вважають кращим експериментувати, шукати та випробовувати нові методики. 45 % викладачів вбачають, що ефективність навчання вища, коли студенти працюють під керівництвом викладача.

Спостереження та бесіди з викладачами показали, що більшість з них під час практичних та семінарських занять, враховуючи особливості навчання іноземних студентів, більшою мірою використовують репродуктивні методи навчання, під час яких студенти мають усно або письмово відтворити матеріал, що вивчається. А перевірка рівня засвоєння інформації здійснюється за допомогою тестових завдань. Застосування інноваційних методів обмежується використанням мультимедійних комп'ютерних засобів.

Було визначено, що майже всі викладачі позитивно ставляться до використання інноваційного навчання у процесі фахової підготовки іноземних студентів. Майже кожен з викладачів показав розуміння сутності та переваг інноваційного навчання, виявив бажання застосовувати діалогово-дискусійні методи навчання та використовувати методи, які б дозволили студентам-іноземцям не тільки відтворювати почуту інформацію, але й розуміти її, визначаючи логічні зв'язки між поняттями та явищами.

Підсумовуючи результати анкетування можна зазначити, що більшість викладачів відчувають потребу в застосуванні інноваційних методів на етапах розуміння, застосування, аналізу та оцінки інформації. Викладачі знайомі з інноваційними методами викладання, але не в повному обсязі застосовують їх на практиці.

Таким чином, підготовлений до інноваційної професійної діяльності педагог має здатність усвідомлювати смисл і цілі освітньої діяльності у контексті актуальних педагогічних проблем сучасної вищої освіти; розуміє сучасні реалії у співвідношенні з вимогами особистісно орієнтованої освіти, а освітнього процесу – з критеріями інноваційної діяльності; вміє продуктивно, нестандартно

організувати освітній процес; забезпечувати умови для творчості здобувачів освіти та використання інноваційних методів для стимулювання їхнього розвитку; здатен володіти технологіями, формами і методами інноваційного навчання; вміє аналізувати зміни в освітній діяльності; здатен до креативності та творчості, оцінки власної діяльності, розуміння важливості пошуку шляхів формування готовності до інноваційної діяльності.

Формування та розвиток готовності викладача до впровадження інноваційних методів навчання в освітньому процесі уможлиблюються шляхом спеціального навчання викладачів до проведення занять в інтерактивній формі.

Погоджуємось з думкою науковців [2], що формування та розвиток готовності викладача до впровадження інноваційних методів можливо забезпечити шляхом проведення навчальних тренінгів, міні-лекцій.

Навчальні тренінги, як зазначає І. Манохіна, являють собою форму навчання, під час якої відбувається невимушене комфортне спілкування між учасниками в процесі виконання практичних завдань за допомогою інтерактивних методів навчання, групових форм та співробітництва. Науковець наголошує, що тренінги це не просто метод оволодіння новими знаннями, вміннями та навичками в певній темі, але й процес розуміння свого внутрішнього світу та себе по відношенню до інших суб'єктів спільної діяльності, процес саморозвитку та самовдосконалення [5].

Розглядаючи тренінг як форму організації навчання, можна визначити його особливості: навчальна діяльність відбувається в активному інтерактивному середовищі, де всі учасники взаємодіють між собою та тренером; кожен приймає спільні цілі, як власні, тому у колективній діяльності набуває власного досвіду; всі учасники можуть вільно висловлювати свої думки та набувають навичок певної моделі поведінки.

У контексті нашого дослідження заслуговують на увагу такі переваги навчальних тренінгів: учасники набувають нових практичних умінь та навичок, формують професійні та особистісні якості, оволодівають сучасними методами та технологіями навчання, набувають навичок ефективного педагогічного спілкування, формують позитивне мислення, набувають навичок прийняття спільних рішень у нестандартних ситуаціях.

Навчальні тренінги включають в себе різноманітні активні та інтерактивні методи та техніки, які уможливають взаємонавчання та взаємодію між усіма учасниками навчального процесу. У процесі тренінгу застосовується система методів активного навчання, а саме: ігрові методи, кейси, групові дискусії, мозковий штурм, відеоаналіз, мінілекції та ін.

Як зазначає в своєму дослідженні С. Коломійченко [3], інтерактивні методи, які використовуються під час тренінгів,

дозволяють більш ефективно засвоювати матеріали, тому як спрямовані на різні рівні сприйняття інформації людиною: інтелектуальний (круглі столи, мозкові штурми, кейси, ситуаційний аналіз), емоційний (розігрування ролей) та фізичний (фізичні вправи) рівні.

Відтак, з метою формування та розвитку готовності викладачів до впровадження інноваційних методів навчання в освітній процес під час викладання навчальних дисциплін іноземним студентам, нами було розроблено та організовано навчальний тренінг “Інноваційна діяльність викладача”, який тривав кілька днів та складався з декількох мінітренінгів: тренінг “Інноваційне навчання”, тренінг “Класифікація та узагальнення інноваційних педагогічних технологій”, тренінг “Впровадження форм і методів інтерактивного навчання в освітній процес”.

Метою навчального тренінгу “Інноваційна діяльність викладача” було: формування та розвиток готовності викладачів до впровадження інноваційних методів навчання в освітній процес ЗВО; оволодіння прийомами ефективного спілкування, особливостями реагування, власної поведінки; пошук ефективних шляхів розв’язання поставлених проблем; формування та розвиток навичок взаємодії між учасниками освітнього процесу; прищеплення вмінь застосовувати різноманітні форми організації та інноваційні методи навчання.

Під час тренінгу було створено неформальне, невимушене спілкування, яке відкривало перед викладачами безліч варіантів розвитку та розв’язання проблеми, заради якої вони зібралася. Учасники із задоволенням виконували тренінгові вправи, які були спрямовані на взаємодію, тому що ці методи робили процес навчання цікавим, не обтяжливим.

Метою міні тренінгу “Інноваційне навчання” було осмислити сутність та ознаки інноваційного навчання, складові готовності викладача до інноваційного навчання.

На першому етапі тренінгу ми запропонували учасникам прослухати міні-лекцію з використанням слайдів, в якій ми розкрили сутність поняття “інновації”, сутність та особливості інноваційного навчання; окреслили компоненти та критерії готовності викладача до інноваційного навчання; визначили умови запровадження інноваційного навчання у вищій школі.

Далі ми надали можливість викладачам висловити власну думку про необхідність та можливість запровадження інноваційного навчання у вищій школі, запропонувавши питання для обговорення: чи підтримуєте Ви запровадження інноваційного навчання у вищій школі та які проблеми запровадження інноваційного навчання з іноземними студентами Ви бачите?

На другому етапі тренінгу викладачі власне налаштовувались на інноваційне навчання, виконуючи відповідні практичні вправи.

Виконуючи завдання методом кооперативного навчання “Карусель думок” викладачі мали охарактеризувати компоненти інноваційного освітнього середовища, познайомитися з прийомом розминки, розподілу на команди та обговорити ефективність цих прийомів і методів.

Метою третього завдання було встановити принципи і правила ефективної роботи в інноваційному режимі, обговорити значущість регламентування діяльності учасників інноваційного навчання.

Для виконання завдання викладачам за допомогою методу “Лист по колу” було запропоновано на аркуші паперу по черзі записати один принцип, який має бути взятий за основу для ефективності взаємодії під час навчання.

Міні тренінг “Класифікація та узагальнення інноваційних педагогічних технологій” передбачав у ході колективної діяльності визначити сутність і складові інновацій в освіті, зокрема педагогічних інновацій, створити банк педагогічних інноваційних технологій закладу вищої освіти. В ході виконання тренінгових вправ викладачі розвивали навички інноваційного мислення; комунікативні уміння; вміння проводити систематичну педагогічну саморефлексію; демократичний стиль мислення та демократичний стиль спілкування, відносин; тьюторські навички в роботі викладачів.

Для цього ми запропонували пограти в гру “Банк інновацій”. Обговорення проблеми з учасниками проводилося у формі “мозкового штурму”. Відповіді записувалися та узагальнювалися. Викладачі мали запропонувати ідеї, що є основним капіталом сучасних викладачів та що є основною педагогічною інвестицією, яку викладач може покласти в уявний банк, щоб він запрацював.

Таким чином, в ході мозкового штурму учасники дійшли висновку, що основний капітал викладача – професіоналізм, а інвестицією є застосування інновацій. Але найголовніше, необхідно ще раз усвідомити через образ, через поняття, через символ, що таке для кожного з вас бути педагогом і чим у сприйнятті кожного з вас є інновації.

Говорячи про головні інвестиції – інновації та виконуючи наступну вправу викладачі визначали сутнісні характеристики “інновацій” та факторів виникнення інновацій. Отримавши теоретичну інформацію, викладачі повинні були вивчити головну інвестицію та формувати Банк інвестицій. Для цього командам ми надали матеріали з описами найвідоміших і найзастосовуваних в освіті педагогічних інноваційних технологій.

Для виконання першого завдання учасники мали ознайомитися із картками, обговорити їх зміст. На наступному етапі шляхом колективного обговорення викладачі мали дійти спільної думки: з існуючих технологій обрати дві, які уможливають їх застосування в освітньому процесі з іноземними студентами, які вже,

можливо, застосовуються у їхній педагогічній діяльності, які викладачам необхідно віднести до свого власного банку як першоетапну інвестицію.

Таким чином, кожна група мала презентувати обрані дві технології за таким алгоритмом:

- назва технології, моделі, сутність;
- чому ви її обрали (критерії, мотиви, причини тощо)?
- як саме будете застосовувати у своїй роботі, чи як уже застосовуєте?

Тренінг “Впровадження форм і методів інтерактивного навчання в освітній процес” передбачав формування умінь використовувати форми та методи інтерактивного навчання відповідно до мети та етапів навчального заняття. Виконуючи завдання тренінгу, учасники не тільки отримували інформацію щодо активного та інтерактивного навчання, але й на собі відчули можливості застосування тих чи інших методів на різних етапах занять відповідно до мети.

На основному етапі, враховуючи досвід викладачів та інформацію, яку вони отримали під час навчання на попередніх тренінгах, ми запропонували учасникам за допомогою методу “Мозкова атака” з’ясувати, що їм відомо про інтерактивне навчання. Для цього кожен мав записати на аркуші по 3 слова, з якими асоціюється “інтерактивне навчання”. Після виконання завдання ми провели узагальнення та обрали слова, які збіглися у кожного, тим самим виробили погляд на інтерактивне навчання.

За допомогою міні-лекції ми узагальнили знання викладачів щодо інтерактивного навчання та наголосили, що впровадження інноваційних методів навчання в освітній процес змінює підходи до формування знань, умінь та навичок здобувачів освіти, зводячи його до спілкування, де здобувачі освіти та викладач є активними учасниками процесу навчання, в ході якого вони діляться власними думками, аргументують свою точку зору, обговорюють перспективи рішень. Метою інтерактивного навчання є не оволодіння знаннями, вміннями та навичками, хоча і це не виключається, а формування в процесі взаємодії та співпраці здатності оперувати цими знаннями, знаходити або створювати ті, які будуть найефективнішими для розв’язання нестандартних професійних ситуацій, приймаючи на себе взаємну відповідальність за результати спільної діяльності.

Для того, щоб залучити учасників тренінгу до дискусії та обміну думками, ми запропонували з’ясувати їхнє ставлення до цих методів за допомогою методу “Порожнє крісло”. Завершуючи міні-тренінг, тим самим ми завершили весь цикл навчального тренінгу. На заключному етапі ми запропонували викладачам за допомогою вправи “Продовж вислів”: (на цьому тренінгу я.....усвідомила, дізналася.....) виразити своє думку щодо очікувань та результатів навчання.

Після проведення навчального тренінгу з викладачами ми запропонували їм пройти експрес-анкетування “Готовність викладачів до застосування інноваційних технологій”, де вони мали оцінити від 0 до 10 балів деякі аспекти впровадження інноваційних технологій до та після навчального тренінгу. А також дати відповіді на запитання:

- Чи відрізняються у вас схеми “до” і “після”? У чому полягають відмінності?
- У яких напрямках треба розвивати свою готовність?
- Які рекомендації після проходження тренінгу ви б надали викладачам з упровадження інноваційних методів навчання при викладанні навчальних дисциплін іноземним студентам?

У своїх відповідях викладачі зазначили, що відмінності у схемі “до” і “після” суттєво відрізняються. Вони відмітили, що після навчального тренінгу зростає мотивація до впровадження інноваційних методів навчання, тому як на власному досвіді побачили їх можливості щодо отримання, усвідомлення та узагальнення інформації.

Висновки з даного дослідження та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Таким чином, проведене дослідження свідчить, що формування та розвиток готовності викладачів до впровадження інноваційних методів навчання в освітній процес ЗВО можливе за умови їхньої участі в навчальному тренінгу “Інноваційна діяльність викладача”. Рекомендацією для викладачів, які працюють з іноземними студентами, є поступове введення інноваційних методів під час вивчення навчальних дисциплін. Викладачі мають сприяти формуванню у студентів-іноземців умінь та навичок самостійного пошуку інформації, її аналізу, а також формуванню навичок професійного спілкування та взаємодії в групах.

Список використаних джерел:

1. Абдуллина, ОА., 1992. ‘Структура базового блока педагогического образования и технология его диагностики’, Ч. 1. Москва: Просвещение.
2. Галімов, АВ., 2009. ‘Дослідження можливостей соціально психологічного тренінгу щодо формування комунікативних та емпатійних якостей майбутніх фахівців соціальної сфери’, *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету “Україна”*, № 1, С. 42–47.
3. Коломійченко, СЮ., 2010. ‘Підготовка майбутнього вчителя у вищих педагогічних навчальних закладах до організації фасилітаційного спілкування з учнями’. Автореферат дисертації кандидата наук, *Харк. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди*. Харків, 22 с.
4. Кузьміна, НВ., Реан АЛ., 1993. ‘Профессионализм педагогической деятельности’, СПб. : Питер, 334 с.

5. Манохіна, І., 2012. 'Тренінг як засіб формування готовності майбутнього соціального педагога до роботи з дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування', *Проблеми сучасної педагогічної освіти* : зб. наук. пр. Уман. держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини, № 37 (2), С. 16–22.
6. Чернокозов, ИИ., 1988. 'Профессиональная этика учителя'. 2-е изд., перераб. и доп. Киев: *Рад. шк.*, 221 с.

References:

1. Abdullina, OA., 1992. 'Struktura bazovogo bloka pedagogicheskogo obrazovaniya i tehnologiya ego diagnostiki (The structure of the basic unit of teacher education and the technology of its diagnosis)', Ch. 1. Moskva: *Prosveshenie*.
2. Galimov, AV., 2009. 'Doslidzhennya mozhlivostej socialno psihologichnogo treningu shodo formuvannya komunikativnih ta empatijnih yakостей majbutnih fahivciv socialnoyi sferi (The study of the possibilities of social and psychological training on the formation of communicative and empathic qualities of future specialists in the social sphere)', *Zbirnik naukovih prac Hmelnickogo institutu socialnih tehnologij Universitetu "Ukrayina"*, № 1, S. 42–47.
3. Kolomijchenko, SYu., 2010. 'Pidgotovka majbutnogo vchitelya u vishih pedagogichnih navchalnih zakladah do organizaciyi fasilitacijnogo spilkuвання z uchnyami (*Preparation of the future teacher in higher pedagogical educational institutions for the organization of facitional communication with students*)'. Avtoreferat disertaciyi kandidata nauk, *Hark. nac. ped. un-t im. G. S. Skovorodi*, Harkiv, 22 s.
4. Kuzmina, NV., Rean AL., 1993. 'Professionalizm pedagogicheskoy deyatel'nosti (Professionalism of pedagogical activity)', SPb. : *Piter*, 334 s.
5. Manohina, I., 2012. 'Trening yak zasib formuvannya gotovnosti majbutnogo socialnogo pedagoga do roboti z ditmi-sirotami ta ditmi, pozbavlenimi batkivskogo pikluвання (Training as a means of forming the readiness of the future social teacher to work with orphans and children deprived of parental care)', *Problemi suchasnoyi pedagogichnoyi osviti* : zb. nauk. pr. Uman. derzh. ped. un-t im. Pavla Tichini, № 37 (2), S. 16–22.
6. Chernokozov, II., 1988. 'Professionalnaya etika uchitelya (Professional ethics for teachers)'. 2-e izd., pererab. i dop. Kiev: *Rad. shk.*, 221 s.